

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Практикум з сучасної української літературної мови <i>нормативний</i>
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2021-2022/ VI семестр / III курс
Викладач	Митяй З.О.
Профайл викладача	http://filolog.mdpu.org.ua/sklad-dekanatu-filologichnogo-fakul/kafedra-ukrayinskoyi-movi/sklad-kafedri-ukrayinskoyi-movi/mityaj-zoya-olegivna-zaviduvach-kafedri/
Контактний тел.	097 738 80 23
E-mail:	mzo63719@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4948
Консультації	<i>Очні консультації:</i> згідно з графіком роботи кафедри української мови <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Курс спрямовано на вивчення граматики сучасної української літературної мови, її практичних аспектів, етапів становлення і розвитку, її місця серед слов'янських та європейських мов, граматичних характеристик сучасної української мови, джерел збагачення та вдосконалення граматичних законів української мови та засобів їхньої реалізації; передбачає усвідомлення взаємозв'язків і взаємовідношень мовних одиниць, закономірностей їхнього творення й функціонування, системності мови, складності і багатоплановості її будови.

Вивчення курсу «Практикум з сучасної української літературної мови» допоможе студентам сформувати систему граматичних знань та вмій, ознайомити з новітніми лінгвістичними теоріями, поширених як у вітчизняному, так і світовому мовознавстві.

Пререквізити – щоб приступити до вивчення дисципліни, здобувач повинен прослухати курси: сучасні тенденції розвитку мовознавства, українська мова, нові тенденції розвитку філології.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета курсу полягає в розкритті наукових основ вивчення граматичної системи сучасної української літературної мови, до якої входять морфологія та синтаксис. Поряд із рішенням освітніх і виховних завдань, метою є досягнення соціокультурної, а головне – практичної мети – вдосконалення мовленнєвої діяльності студентів, а також прищепити міцні й глибокі знання, що розкривають філософське уявлення про граматичну будову мови у сукупності та взаємозв'язку її різних боків і є необхідними для раціональної постановки та безперервного вдосконалення процесу навчання української мови.

Завданнями курсу є: формування знань, умінь та навичок вільного та осмисленого володіння системою понять граматичного матеріалу; досягнення належного рівня теоретичних знань та рівня вільного володіння практичним матеріалом з вивчених тем; теоретичне висвітлення основи граматичної будови української мови у відповідності до сучасного стану лінгвістичних знань і у світі філософського вчення про мову як про суспільне явище; ознайомлення студентів у найважливішими проблеми сучасних досліджень будови української мови; розвиток у студентів умінь застосовувати теоретичні знання з граматики мови до практичного викладання української мови у школі; розвивати у студентів умінь самостійно опрацьовувати поточну наукову інформацію з граматичних досліджень мови й знаходити елементи, необхідні для впровадження у практику викладання української мови у ЗЗСО; формування знань і умінь аналізу реченневих структур; навичок наукових спостережень за процесами та явищами, що відбуваються в граматичному ладі мови; підвищення загального філологічного розвитку студентів, розширення їхнього лінгвістичного світогляду; підвищення рівня підготовки студентів з теоретичної граматики, навчання різним методам лінгвістичних досліджень.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Загальні компетентності:

ЗК-3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

3. Фахові компетентності:

ФК-9 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК-10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК-11 Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК-12 Здатність до організації ділової комунікації.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	–	46	104

Технічне й програмне забезпечення /обладнання – Мультимедійне обладнання, комп'ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет, структурно-логічні схеми

Мультимедійний комплекс (монітор із можливістю підключення флеш-носіїв), комп'ютер з доступом до Інтернету, діє WI-FI зона).
Проектор EPSON Ев-х41(2 шт.).

Мультимедійний супровід лекційного та практичного матеріалу, картки для індивідуальної роботи, банк тестових завдань.

Лоступ до відкритого електронного архіву матеріалів наукового та навчально-методичного призначення (репозитарій МДПУ <http://eprints.mdpu.org.ua/>)

6. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Блок 1. Граматики. Морфологія						
8	Тема 1. Граматики	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота 4 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 2. Морфологія як розділ граматики	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)

14	Тема 3. Іменник як частина мови	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (8 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 4. Прикметник як частина мови	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 5. Числівник як частина мови	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 6. Займенник як частина мови	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
14	Тема 7. Дієслово як частина мови	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (8 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 8. Прислівник як частина мови.	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)

12	Тема 9. Службові слова	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
Блок 2. Граматики. Синтаксис						
10	Тема 10. Синтаксис як граматичне вчення про будову зв'язної мови. Предмет і завдання синтаксису	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 11. Словосполучення як одиниця синтаксису	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 12. Речення як основна синтаксична одиниця. Синтаксис простого речення. Класифікація речень у сучасній українській мові.	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)
10	Тема 13. Просте двоскладне речення. Граматична основа простого двоскладного речення	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)
10	Тема 14. Просте двоскладне речення. Другорядні члени речення	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)

						контроль)
10	Тема 15. Односкладні речення в граматичній системі української мови	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 16. Неповні речення в сучасній українській літературній мові	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)
14	Тема 17. Синтаксис простого ускладненого речення	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (8 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)
14	Тема 18. Складне речення. Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення в сучасній українській мові	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (8 год.)				впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

—

7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1-2. Граматичні поняття і граматичні категорії	

	<p>Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія, граматичне значення. Способи вираження граматичного значення слова граматичною формою слова. Синтетичні й аналітичні форми слів. Системи граматичних категорій у сучасній українській літературній мові.</p>
<p>Тема 3. Лексико-граматичні розряди іменників. Категорія роду і числа іменника. Відмінкова система української мови</p>	<p>Лексико-граматичні розряди іменників: іменники власні та загальні назви, назви істот і неістот, конкретні, абстрактні та збірні іменники, іменники з речовинним значенням. Перехід іменників одного розряду до іншого. Граматичні категорії іменника. Категорія роду, її значення, морфологічне, синтаксичне та лексичне вираження. Категорія числа, її значення та граматичні засоби вираження. Роль наголосу у вираженні категорії числа. Категорія відмінка. Відмінкова система сучасної української літературної мови. Основні значення відмінків.</p>
<p>Тема 4. Лексико-граматичні розряди прикметників. Повні і короткі прикметники. Ступені порівняння.</p>	<p>Специфіка граматичних категорій прикметника. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні. 2 Перехід відносних прикметників у якісні, присвійних – у відносні та якісні. Короткі та повні форми прикметників. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників. Творення та значення вищого й найвищого ступенів порівняння. Аналітичні форми ступенів порівняння. Перехід прикметників у іменники.</p>
<p>Тема 5. Функціональні розряди числівників. Морфологічні групи числівників. Зв'язок числівників з іменниками</p>	<p>Розмежування числівників та інших слів із кількісним значенням. Специфіка вияву граматичних категорій числівника. Функціональні розряди числівників: означено-кількісні та неозначено-кількісні (власне-кількісні, збірні, дробові, неозначені). Особливості їх уживання. Питання про порядкові числівники. Морфологічні групи числівників: прості, складні та складені. Зв'язок числівників з іменниками. Синтаксичні функції числівників.</p>
<p>Тема 6. Лексико-граматичні розряди займенників. Відмінювання і правопис</p>	<p>Займенникові слова в системі частин мови. Співвідношення займенникових слів за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичною роллю в реченні з іншими частинами мови – іменниками, прикметниками, числівниками. Лексико-граматичні розряди займенникових слів. Граматичні категорії займенникових слів, їх</p>

	<p>відмінювання. Специфічні випадки функціонування займенникових слів. Явище прономіналізації. Особливості наголошування займенникових слів. Словотвірні характеристики займенникових слів.</p>
<p>Тема 7. Дієслово. Категорія виду, перехідності /неперехідності, стану. Категорія способу і часу дієслів. Дієприкметник як дієслівна форма. Дієприслівник як дієслівна форма.</p>	<p>Поняття про дієслово як частину мови. Система дієслівних утворень у сучасній українській літературній мові. Неозначена форма дієслова. Категорія виду дієслова. Загальнодієслівна категорія перехідності/неперехідності дієслова. Категорія стану дієслова та її зв'язок з перехідністю/неперехідністю. Дієслова активного стану, засоби їх вираження. Дієслова пасивного та зворотно-середнього стану. Категорія часу дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові, їх творення та значення. Пряме та переносне вживання часових форм дієслова. Категорія способу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи, їх творення та значення. Дієприкметник як форма дієслова. Дієслівні та прикметникові ознаки дієприкметника. Активні та пасивні дієприкметники, їх творення, значення та вживання. Перехід дієприкметників у прикметники (ад'ективація) та іменники (субстантивація). Дієприслівник як проміжний розряд між дієсловом і прислівником. Дієслівні та прислівникові характеристики дієприслівника. Значення дієприслівників доконаного та недоконаного видів. Творення та синтаксична роль дієприслівників. Перехід дієприслівників у прислівники та прийменники.</p>
<p>Тема 8. Прислівник як частина мови. Слова категорії стану. Модальні слова.</p>	<p>Значення прислівників як слів, що виражають статичну ознаку іншої ознаки. Морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Групи прислівників за значенням. Ступені порівняння означальних прислівників. Творення прислівників (від прикметників, іменників, числівників, займенників, дієслів). Перехід у прислівники інших частин мови. Перехід прислівників у прийменники, сполучники, частки. Слова категорії стану та їх місце в системі частин мови. Модальні слова і їх групи за значенням і вживанням. Синтаксична роль модальних слів.</p>
<p>Тема 9. Службові слова</p>	<p>Лінгвістичний статус службових слів у системі частин мови. Прийменник. Основні підходи до визначення статусу прийменника. Семантичні типи прийменників. Походження прийменників та їх морфологічний склад. Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники. Полісемія і</p>

	<p>синонімія прийменників. Сполучники як службові слова, що виражають зв'язок між словами та реченнями. Морфологічний склад сполучників. Синтаксичні функції сполучників. Сполучні слова, відмінність їх від сполучників. Перехід повнозначних слів у сполучники. Проблема лінгвістичного статусу часток. Функціонально-семантична класифікація часток. Склад часток за походженням. Частки препозитивні і постпозитивні. Правопис часток.</p>
Тема 10. Синтаксис сучасної української мови	<p>Предмет і завдання синтаксису як граматичного рівня сучасної української літературної мови. Типи основних синтаксичних одиниць та принципи їх виділення. Синтаксичні зв'язки у реченні та словосполученні. Поняття про предикативний, підрядний та сурядний зв'язки. Семантико-синтаксичні відношення у реченні та словосполученні.</p>
Тема 11. Словосполучення в синтаксичній системі української мови	<p>Поняття про словосполучення, його місце в системі синтаксичних одиниць української мови. Типи словосполучень за видом синтаксичного зв'язку. Підрядні словосполучення, принципи їх класифікації. Форми підрядного зв'язку в словосполученні: а) узгодження; б) керування; в) прилягання. Типи семантико-синтаксичних відношень у підрядних словосполученнях. Сурядні словосполучення, семантико-синтаксичні відношення між їхніми компонентами. Вільні (синтаксичні) і зв'язані словосполучення.</p>
Тема 12. Речення і його основні ознаки	<p>Поняття про речення. Основні ознаки речення. Формально-синтаксична, семантико-синтаксична і комунікативна організація речення. Поняття про структурну схему речення. Синтаксичні категорії речення. Структурно-семантичні типи простих речень. Типи речень за комунікативним призначенням та експресивним забарвленням</p>
Тема 13. Просте речення. Головні члени двоскладного речення	<p>Поняття про двоскладне речення, вираження предикативності в ньому. Диференційні ознаки головних членів речення. Зв'язок підмета з присудком. Простий підмет і способи його вираження. Складений підмет і його структурні типи. Простий присудок, його вираження. Типи складених присудків: дієслівний складений присудок; іменний складений присудок. Структурно-семантичні особливості складного (подвійного) присудка.</p>
Тема 14. Просте речення. Другорядні члени речення	<p>Сучасний стан учення про члени речення. Обов'язкові й факультативні члени речення. Семантико-граматичні ознаки другорядних членів речення.</p>

	<p>Узгоджені й неузгоджені означення, способи вираження. Прикладка як різновид означення. Прямий та непрямий додатки, специфіка їх вираження. Типи обставин за значенням. Синкретичні члени речення. Дуплексиви. Детермінанти та прислівні поширювачі.</p>
<p>Тема 15. Односкладні речення в граматичній системі української мови</p>	<p>Поняття про односкладне речення. Типи односкладних речень. Особливості означено-особових, неозначено-особових та узагальнено-особових односкладних речень. Безособові речення. Інфінітивні речення. Номінативні речення. Специфіка вокативних речень. Питання про слова-речення в лінгвістичній літературі.</p>
<p>Тема 16. Повні та неповні речення</p>	<p>Історія вивчення неповних речень. Структурно-семантичні характеристики неповних речень. Контекстуальні та ситуативні неповні речення. Приєднувальні конструкції як специфічні різновиди неповних і повних речень. Поняття про еліптичні речення.</p>
<p>Тема 17. Просте ускладнене речення: загальний огляд</p>	<p>Просте ускладнене речення у граматичній системі мови. Основні ознаки простих ускладнених речень. Різновиди простих ускладнених речень. Однорідність головних членів речення. Основні погляди вчених на речення з кількома присудками. Принципи розмежування простих ускладнених речень з однорідними присудками та складних синтаксичних конструкцій. Засоби синтаксичного зв'язку однорідних підметів. Правила координації присудка з однорідними підметами. Однорідність другорядних членів речення. Лексико-семантичні, морфологічні та синтаксичні критерії розмежування однорідних та неоднорідних означень. Синтаксичні та стилістичні функції однорідних прикладок. Однорідні додатки. Семантико-синтаксичні відношення між однорідними обставинами. Відокремлення означень. Синтаксичні особливості речень з відокремленими дієприкметниковими означеннями. Семантико-граматична характеристика речень з відокремленими прикметниковими означеннями. Умови відокремлення узгоджених означень. Правила відокремлення неузгоджених означень. Відокремлені прикладки. Відокремлення додатків та обставин. Питання про речення з відокремленими додатками в лінгвістичній літературі. Особливості відокремлення додатків. Синтаксичні ознаки відокремлених обставин, виражених дієприслівниками і дієприслівниковими зворотами. Умови відокремлення обставин. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розмежування уточнювальних</p>

	<p>членів речення і напівпредикативних зворотів. Уточнення другорядних членів речення. Уточнення підмета і присудка. Вставні компоненти речення. Поняття про вставні слова, сполучення слів, речення. Морфологічне походження вставних компонентів. Синтаксичні моделі вставних одиниць. Розмежування вставних речень, словосполучень та вставних слів з урахуванням їх синтаксичної похідності. Семантична диференціація категорії вставності. Вставлені конструкції у структурі ускладненого речення. Принципи розмежування категорій вставності і вставленості. Синтаксичні моделі вставлених речень. Вставлені словосполучення та слова, їх походження і морфологічне вираження. Розрізнення синонімічних конструкцій із вставленими та відокремленими компонентами. Звертання у структурі простого речення. Сучасне функціональне вчення про вокатив. Морфологічні та лексико-семантичні способи вираження звертань. Місце звертання у структурі речення. Інтонація та розділові знаки при звертаннях.</p>
<p>Тема 18. Складне речення. Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення в сучасній українській мові.</p>	<p>Предикативна одиниця як структурний компонент складного речення. Змістова та інтонаційна єдність частин складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення: сполучники, сполучні слова, інтонація, порядок частин, співвідносність форм дієслів-присудків тощо. Сурядність і підрядність у складному реченні. Формально-синтаксична структура складного речення. Семантико-синтаксична організація складного речення. Комунікативна специфіка складного речення. Засоби вираження семантико-синтаксичних відношень і синтаксичних зв'язків у складному (складносурядному, складнопідрядному й безсполучниковому) реченні. Перехідні випадки між сурядністю і підрядністю, між простими і складними реченнями. Шляхи утворення складного речення.</p>
<p>Тема 19. Складносурядні речення</p>	<p>Сурядні сполучники як один із засобів вираження синтаксичних і змістових відношень між компонентами складносурядного речення. Єднальні, приєднувальні, протиставні, розділові й градаційні сполучники. Синонімія й омонімія сполучників сурядності. Змістові відношення між частинами складносурядного речення. Особливості пунктуації на межі частин складносурядного речення.</p>
<p>Тема 20. Складнопідрядні речення як специфічний тип складних речень. Елементарні складнопідрядні речення.</p>	<p>Синтаксичне значення термінів «головна частина» і «підрядна частина». Функції сполучних слів і сполучників у складнопідрядному</p>

Складнопідрядні неелементарні речення.	реченні, їх синонімічність й омонімічність. Вказівні слова в головній частині. Співвідношення форм дієслів-присудків головної і підрядної частини як синтаксична ознака складнопідрядного речення. Місце підрядної та головної частини у складному реченні. Підрядні, що залежать від головної частини в цілому або окремих його членів. Питання про принципи класифікації складнопідрядних речень у лінгвістичній літературі. Складнопідрядні речення з підрядними займенниково-співвідносними. Складнопідрядні речення з підрядними присубстантивно-атрибутивними. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними, локативними та міри й ступеня частинами. Формальні й семантичні принципи їх виокремлення. Різновиди складнопідрядних речень з підрядними обставинними. Граматична неповнота головної і підрядної частин у складнопідрядному реченні. Складнопідрядні речення нерозчленованої структури, їх типи. Складнопідрядні речення розчленованої структури, їх типи. Супідрядність (однорідна і неоднорідна) і послідовна підрядність. Складні речення змішаного типу.
Тема 21. Складні безсполучникові речення: визначення, типологія, функції, розділові знаки.	Змістові відношення і засоби зв'язку між частинами безсполучникового речення. Пунктуація на межі частин безсполучникового речення. Складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком.
Тема 22. Складні речення з різними типами зв'язку	Складні речення із сурядним сполучниковим та безсполучниковим зв'язком. Складне речення із безсполучниковим та сполучниковим підрядним зв'язком.

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Граматичне значення і граматична форма слова. Граматичні категорії	Виконати вправи на визначення граматичних значень і граматичних форм слів. Опрацювати теоретичні питання. Прочитати рекомендовані статті, дати відповіді на поставлені запитання.
Морфологія як розділ граматики	Опрацювати теоретичні питання. Прочитати рекомендовані статті, дати відповіді на поставлені запитання, виконати зазначені завдання. Скласти анотації до поданих джерел.

<p>Лексико-граматичні розряди іменників. Категорія роду і числа іменника. Відмінкова система української мови. Рід і число іменника. Морфологічний аналіз іменника.</p>	<p>Виконання вправ на визначення лексико-граматичних розрядів іменників. Виконати вправи на визначення роду і числа іменників; скласти анотацію до поданого джерела. Підготувати повідомлення з презентацією на тему «Кличний відмінок як особливість української мови». Законспектувати запропоновану статтю. Підготувати навчальну презентацію на тему «Рід аббревіатур та незмінюваних іменників». Виконати вправи (визначення відміни і групи іменника іменників, відмінювання іменників).</p>
<p>Лексико-граматичні розряди прикметників. Повні і короткі прикметники, стягнені і нестягнені. Творення ступенів порівняння якісних прикметників. Особливості відмінювання і словотворення прикметників. Морфологічний аналіз прикметників.</p>	<p>Виконати вправи на розрізнення якісних, відносних і присвійних прикметників; на визначення повних і коротких форм прикметників, стягнених та нестягнених форм повних прикметників; на творення форм вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників; виконати морфологічний аналіз прикметників.</p>
<p>Функціональні розряди числівників. Морфологічні групи числівників. Зв'язок числівників з іменниками. Морфологічні групи числівників. Зв'язок числівників з іменниками. Відмінювання і правопис числівників. Морфологічний аналіз числівників.</p>	<p>Виконати вправи на розмежування числівників та інших слів із кількісним значенням; розпізнати в текстах числівники та згрупувати їх за розрядами. Законспектувати рекомендовані статті. Виконати вправи на розпізнання в текстах числівники та групування їх за розрядами. Виконати завдання до теми. Виконати морфологічний аналіз числівників.</p>
<p>Лексико-граматичні розряди займенників. Відмінювання і правопис займенників. Морфологічний аналіз займенників.</p>	<p>Скласти анотацію до монографії. Дібрати текст, проаналізувати функційні особливості займенників у ньому. Скласти розгорнутий план до статті. Виконати вправи на відмінювання і правопис займенників. Підготувати навчальну презентацію на тему «Правопис займенників». Виконати морфологічний аналіз займенників.</p>
<p>Дієслово. Категорія виду, перехідності/неперехідності, стану. Категорія способу і часу дієслів. Категорія роду, числа і особи дієслова. Дієслівні основи. Класи дієслів. Дієвідмінювання. Морфологічний аналіз дієслова. Дієприкметник як дієслівна форма. Дієслівні форми на -но, -то. Морфологічний аналіз дієприкметника. Дієприслівник як дієслівна</p>	<p>Виконати завдання до теми; опрацювати рекомендовану статтю; скласти анотації до поданих джерел; підготувати презентацію на тему «Дієвідмінювання дієслів», дати визначення виділеним у рекомендованій літературі термінам; виконати морфологічний аналіз дієслівних форм.</p>

форма. Наголос дієприслівників. Морфологічний аналіз дієприслівника.	
Прислівник. Правопис прислівників. Слова категорії стану. Модальні слова. Морфологічний аналіз прислівника	Виконати завдання до теми; підготувати навчальну презентацію до теми «Правопис прислівників»; виконати морфологічний аналіз прислівників.
Неповнозначні частини мови. Прийменник як службова частина мови. Правопис і вживання прийменників. Морфологічний аналіз прийменника. Сполучник як службова частина мови. Морфологічний аналіз сполучника. Частка як службова частина мови. Морфологічний аналіз частки. Вигук. Звуконаслідувальні слова.	Виконати завдання до теми, скласти розгорнутий план до рекомендованої статті; написати твір, виконати морфологічний аналіз службових слів; скласти анотацію на рекомендовану статтю, розробити методичні вказівки до теми «Правопис вигуків і звуконаслідувальних слів».
Зв'язок синтаксису з іншими науками. Відмінність між словом, словосполученням і реченням.	Прочитати рекомендовані статті, дати відповіді на поставлені запитання.
Різновиди підрядних словосполучень за морфологічним характером головного компонента. Відкриті та закриті сурядні словосполучення. Прості та складні словосполучення. Питання про стосунок фразеологічних сполук до словосполучень.	Опрацювати теоретичні питання, виконати завдання. Розробити алгоритм розрізнення простих і складних словосполучень.
Визначення речення в граматичних дослідженнях. Речення і судження. Стверджувальні й заперечні речення.	Опрацювати теоретичні питання. Виконати вправи на співвідношення речень і суджень. Законспектувати запропоновану статтю.
Історія та сучасний стан учення про головні члени речення. Різновиди складеного підмета. Трикомпонентний присудок (ускладнений присудок).	Прочитати рекомендовані статті, Опрацювати теоретичні питання, дати відповіді на поставлені питання. Дати відповіді на поставлені запитання, виконати вправи (визначення різновидів складеного підмета), ускладненого присудка.
Короткі відомості з історії вчення про другорядні члени речення. Омонімія другорядних	Дати відповіді на поставлені запитання, виконати завдання.

<p>членів речення. Розмежування приіменних додатків і неузгоджених означень.</p>	
<p>Історія та сучасний стан учення про односкладні речення. Категорія предикативності в односкладних реченнях. Розрізнення односкладних речень та двоскладних неповних. Специфіка вокативних речень. Генітивні речення, кваліфікація їх у традиційній та сучасних синтаксичних теоріях.</p>	<p>Опрацювати теоретичні питання, виконати вправи. Дати відповіді на поставлені питання. Законспектувати рекомендовані статті.</p>
<p>Еволюція поглядів лінгвістів на неповні речення. Синтаксичні та стилістичні функції еліпсису. Особливості пунктуації в неповних реченнях.</p>	<p>Опрацювати теоретичні питання. Законспектувати рекомендовані статті, виконати вправи.</p>
<p>Термін «просте ускладнене речення» в лінгвістичній літературі. Напівпредикативні відношення при відокремленні. Поняття про ускладнення. Вирізнення однорідності головних членів простих односкладних речень з-поміж складносурядних і безсполучникових складних речень. Питання про речення з однорідними присудками в лінгвістичній літературі. Сполучники та інтонація при однорідних додатках. З історії вчення про відокремлені члени речення. Умови відокремлення прикладок і неузгоджених означень. Проблема граматичного статусу відокремлених додатків в наукових дослідженнях. Сучасні погляди на уточнення. З історії вчення про уточнення. Питання про речення з уточнювальними компонентами в граматичних дослідженнях. З історії вчення про вставні одиниці. Розмежування вставних речень, словосполучень та вставних слів. Пунктуація при вставних словах і словосполученнях. Поняття про вставлений текст. Вставлені речення. Розділові</p>	<p>Підготувати презентацію на тему «З історії вчення про просте ускладнене речення». Опрацювати рекомендовані джерела. Законспектувати рекомендовану статтю, скласти анотації до запропонованих джерел. Розробити алгоритм розрізнення однорідності головних членів простих односкладних речень і складносурядних та безсполучникових складних речень. Дібрати з різностильових текстів ілюстративний матеріал (20 речень) до теми. Опрацювати рекомендовану літературу з теми. Підготувати презентацію на тему «Уточнювальні компоненти в сучасній лінгвістиці». Скласти тези до рекомендованої статті.</p>

знаки при вставних і вставлених реченнях. Стилістичне використання вставних, вставлених компонентів. Історія і сучасний стан вчення про звертання. Стилістична роль звертань. Семантико-синтаксичні функції речень-звертань.	
Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення в сучасній українській мові	Опрацювати теоретичні питання, виконати вправи. Дати відповіді на поставлені питання. Законспектувати рекомендовані статті.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького [Бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.pdf - Google Диск](#)

Політика курсу

Атмосфера в аудиторії є творчою, відкритою до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, відпрацьовує навчальні завдання під час самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітує про опанування навчального матеріалу.

Здобувачі, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних позитивних оцінок менше 70% від загальної кількості, до семестрового контролю не допускаються. У разі, коли здобувач не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо здобувач не ліквідує заборгованість у визначений термін, він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідованої заборгованості у визначений термін, здобувачеві курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100- бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку здобувач викликається на засідання Вченої ради факультету і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування.

Загальна система оцінювання курсу	За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну
--	--

	<p>точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{\text{ср}}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{\text{ср}}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{\text{ср}}) 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{\text{ср}} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо</p>

	розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені практичні заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

9. ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про академічну доброчесність у МДПУ ім. Б. Хмельницького» [akademichna-dobrochesnist_2020.pdf \(mdpu.org.ua\)](#) (затверджене наказом № 31/01-05 від 30.10.2020 року) та «Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» [Запобігання академічному плагіату в освітній діяльності.pdf - Google Диск](#)

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками передбачає: • посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; • дотримання норм законодавства про авторське право; • надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність; • контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: • самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); • посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; • дотримання норм законодавства про авторське право; • надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В. Сучасна українська мова: морфологія : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013. 524 с.

http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/morfologiya.pdf

Бевзенко С. П. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис: навч. посіб./ С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко К.: Вища школа, 2005. 270 с.

Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія. К.: Либідь, 1993. 336 с.

Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : [навч. посібник]. Київ : Либідь, 1993. 368 с.

Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.

Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова : [підручник]. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.

Євтушина Т. О. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис словосполучення і простого ускладненого речення: навч. посіб. для студ. пед. вишів III – IV рівнів акредитації. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 188 с.

<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1857/3/Yevtushyna>

Загнітко А. Мовний простір граматики : [монографія] / А. Загнітко [Текст]. – Вінниця: ТОВ «Твори», 2018. 448 с.

https://science.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/6/2019/02/Zagnitko_Gramatika_2018

Загнітко А.П. Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис / А. П. Загнітко. Донецьк: БАО, 2011. 991 с.

Караман С. О. Сучасна українська літературна мова: навч. посіб./ С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ. К.: Літера ЛТД, 2011.558с.

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/11333/1/%D0%A1%D0%A3%D0%9B%D0%9C_%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf

Митяй З.О. Комунікативний підхід щодо вивчення рідної мови / *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. Мелітополь, № 3. Вип. XX, 2018. С.111–118.

<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/4182/1/409567.pdf>

Митяй З.О. Лінгвістичний статус категорії інтенсивності в сучасній українській мові / *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Філологічні науки*. 2018. С. 112-117.

<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/4179/>

Митяй З.О. Методичні рекомендації до проведення практичних занять із курсу «Сучасна українська літературна мова» / уклад. З.О. Митяй. Мелітополь, 2021.

Митяй З.О. Текстотвірні можливості номінативних речень в українській мові / *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»* № 34, том 2, 2018. С. 98-103. <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/4178/>

Олійник О. Б., Шинкарук В. Д., Гребницький Г.М. Г 64 Граматика української мови. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 544 с.

<http://194.44.152.155/elib/local/r428.pdf>

Порівняльна типологія англійської та української мов: навч. посіб. / уклад. Т.В. Коноваленко, Т.В. Рябуха. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2018. 68 с.

Слинько І.І. Синтаксис сучасної української мови : Проблемні питання : [навч. посіб.]. Київ : Вища школа, 1994. 670 с.

Сучасна українська літературна мова. Збірник вправ: навч. посіб./ М. Я. Плющ, О. І. Леута, Н. П. Гальона К.: Вища школа, 1995.

Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навч. посіб./ М. М. Цілина К.: Ун-т "Україна", 2009. 214 с.

Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; За ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., допов. К.: Вища шк., 2002. 439 с.

<http://194.44.152.155/elib/local/sk649258.pdf>

Українська мова: Схеми, таблиці, тести : навчальний посібник [для студентів вищих ... Н.Гуйванюк, О.Кардашук, О. Кульбабська. Львів : Світ, 2005. 304 с.

https://kulbabska.com/images/catalog/pdf/manuals/Kulbabska.com--Metodicni_Posibniki--Sintaksis_sucasnoi_ukrainskoi_movi_2003_rik.pdf

Синтаксис сучасної української літературної мови: навч. посіб./ М. У. Каранська К.: Либідь 1995. 312 с.

Українська морфологія: навч. посіб./ В. О. Горпинич Дніпропетровськ: ДДУ 2000; 2002; 2004. 359 с.

Український правопис. Новий правопис: повний текст та основні зміни. Львів: Новий Світ-2000, 2021. 288с.

Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: модульний курс: навч. посіб. К.: Вища шк., 2007. 823с.

Балко М. В. Актуальні проблеми теорії словосполучення сучасної української мови : [монографія]. Дніпропетровськ : Вид-во «Свідлер А. П.», 2014. 349 с.

Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : [підручник]. Київ : ВЦ «Академія», 2004; 2010. 408 с.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Shulzhuk_Kalenyk/Syntaksys_ukrainskoi_movy.pdf

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Арполенко Г.П., Городенська К.Г., Щербатюк Г.Х. Числівник української мови. К.: Наукова думка, 1980. 242с.

Загнітко А. Граматика місцевого відмінка: функційно-прескриптивний аспект [Текст] / Анатолій Загнітко, Надія Загнітко // Лінгвістичні дослідження : [зб. наук. праць]. Вип. 48. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2018. С. 76–85

<http://oaji.net/articles/2017/918-1531998765.pdf>

Загнітко А. Лексикографічні технології тлумачення граматичної семантики [Текст] / Анатолій Загнітко // Мовознавство. 2018. № 3. С. 3–15.

http://www.ulif.org.ua/system/files/movoznavstvo_3_2018.pdf

Загнітко А. П. Мовносоціумний простір прийменника: дискурсивні практики / А. П. Загнітко // Лінгвістичні студії. 2018. Вип. 35. С. 14-39.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2018

Загнітко А. Рівнево-ступенева і функційно-позиційна типологія граматизації в сучасному реченні [Текст] / Анатолій Панасович Загнітко // IX Міжнародний конгрес українців. Мовознавство: [зб. наук. ст.; голов. ред. Г. Скрипник]. Київ: Вид-во ІМФЕ НАН України, 2018. С. 386 – 398

<http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/zbirnyky/2018/mov.pdf>

Загнітко А. Теорія інструменталія в об'єктивній граматиці : категорійність, структурність (кваліфікація локативно-синтетичної семантики інструменталія Євгеном Тимченком) [Текст] / Анатолій Загнітко, Надія Загнітко // Лінгвістичні студії Linguistic Studies : зб. наук. праць / гол. ред. А.П. Загнітко. Вип. 36. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2018. С. 17–26

<http://jlingst.donnu.edu.ua/article/view/6194/6223>

Митяй З.О. Досвід реалізації компетентнісного й особистісно-орієнтованого підходу до викладання синтаксису (у співавторстві з Єрмоленко С.І.) / Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. Випуск XXII. Мелітополь, 2019. С. 106-111.

<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8741/>

Митяй З.О., Денисенко Н.В. Лексико-граматичні засоби вираження категорії градуальності в сучасній українській мові / Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія : зб. наук. пр. Вип. 49. Том 1. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 136-140.

<http://vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=189>

Митяй З.О. Кількісно-оцінний компонент у семантиці мовних одиниць сучасної української літературної мови / The 9th International scientific and practical conference “Topical issues of the development of modern science” (May 6-8, 2020) Publishing House “ACCENT”, Sofia, Bulgaria. 2020. С.596-603 <http://eprints.mdpu.org.ua/cgi/users/home?screen=EPrint%3A%3AView&eprintid=9345>

Митяй З.О. Феномен мовленнєвого впливу в ракурсі міжкультурної комунікації / Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному поліетнічному суспільстві: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітополь, 27-28 вересня 2018 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2018. 436 с. (С. 408-411).

<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/5307>

Митяй З.О. Проблема взаємодії мов, культур і особистостей в умовах міжкультурної комунікації / Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування стратегій міжкультурної комунікації особистості учня в онтогенезі: від методики до методології (в рамках конференції проведення Конект-студії «Мова в контексті культури і міжкультурної комунікації») : 13-14 вересня 2018 р. С. 20-205.

<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/9406/>

Рябуха Т. В., Ткач М. В. До питання про тенденції розвитку англійського дієслова. *Literatura i kulturo-znawstwo. Współczesne problemy i perspektywy rozwoju: zbiór artykułów naukowych Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej* (30-31.01. 2017). Warszawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2017. Str. 68–71.

<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/5623/>

Словник-довідник з методики викладання іноземної мови / уклад. Ю.А. Надольська, Т.В. Коноваленко, О.Ф. Мінкова. Мелітополь: ФОП Однорог В.В., 2020. 201 с.

Сучасна українська літературна мова: модульний курс: навч. посіб./ Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук К.: Вища школа, 2007. 822 с.

Сучасна українська мова: опорні конспекти: навч. посіб./ О. Олійник К.: Кондор, 2008. 232 с. Сучасна українська літературна мова: підручник/ за ред. М. Я. Плющ. К.: Вища школа, 2009. 430 с.

Ткач М.В., Баранцова І.О., Денисенко Н.В., Мілько Н.Є. Навчальний посібник для студентів філологічного факультету “Теоретичний курс основної іноземної мови (граматика)”, 2019.

Conrad Susan, Biber Douglas, Leech Geoffrey. (2003). Longman Student Grammar of Spoken and Written English. Longman, Pearson Education Limited. 487 p.

Словники

Ганич Д.І., Олійник С.І. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985. 360 с.

Загнітко Анатолій. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. 402 с.

<https://r.donnu.edu.ua/bitstream/>

Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020.

<http://r.donnu.edu.ua/bitstream/>

Орфографічний словник української мови. – К.: Довіра, 1999. – 989с.

Полюга Л.М. Словник українських морфем: Близько 40 000 слів / ред. Л.І. Крючкович. – Львів: Світ, 2001. – 448с.

Словник української мови в 11-ти томах (онлайн-версія), 1970-1980.

[Академічний тлумачний словник української мови \(sum.in.ua\)](http://sum.in.ua)

Українська мова. Енциклопедія. – К.: Укр. енцикл., 2000. 752с.

Яценко І. Т. Морфемний аналіз. Словник-довідник. – К.: Вища школа. – Т.1 – 1980. – 356с.; Т.2 – 1981. – 352с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Нова Мова (<http://novamova.com.ua>)
2. Лінгуп (<http://linguist.univ.kiev.ua>)
3. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/eb>)
4. Лінгвістичний портал (<http://proling.com>)
5. Тезаурус української мови (<http://www.geocities.com/hommahchorny/hl.html>)
6. Українська мова (<http://www.ussr.to/ALL/tishkovets/movva>)
7. Тлумачний словник української мови (<http://vwww.unicorne.org/dictionnaireUkrainien/>)